

ובהרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א



באור החיים תולדות רבנו הק'

פרק שביעי: רבינו בסאלי פולמוס החגבים ("אל זרד")

ואחרי שהסיק איך אמור להראות החגב הכשר, הוכיח כי:

"הנה, סימנים האמורים בדברי רש"י ז"ל אינם במינים אלו. שאנו רואים כי סימני הקרסוליים דקדק לומר רש"י שהם סמוך לצואר, והרגלים למטה; ולא כן הם הללו שקרסוליה' למטה מרגלים, שהרגלים סמוך לצואר, והקרסוליים למטה מהם.

ואין לומר שמין זה של הקרסוליים סמוך לצואר אינם במציאות בעולם כמו שאומרים קצת חכמי דורינו, זה שיבוש. אטו מי איכא איניש דידע כל מיני חגב? הלא אחר האמת אין אנו יודעים מכל המינים, אלא מין זה שאנו רואים ומידי דהוה שאין אנו מכירים כל שאר המינים והיה זה כאחד מהם. ועוד הגידו לי כי ת"ח א' רשום עבר בימים שלפנינו ומצא חגב א' בס"י הנז' שהיו לו קרסוליים סמוך לצואר. גם לפי מה שהעלו הפוסקים דאין לאוכלו אלא בקבלת שמו חגב דוקא, מאי דקמן בקשנו קבלה זו ואינה...".

רבינו מצא הוכחה נוספת לכך שהמנהג שעליו סמכו בני מרוקו אינו מבוסס דיו, שכן שמע מחכמי הדור שמנהג ההיתר התייחס רק לחגבים השחורים ולא הירוקים. זו היתה בעיניו מילתא דתמיהא, שכן שניהם מין חגב אחד הם אלא שזו נקבה וזה זכר. מכיון שהבין רבינו שהטעם האמיתי לאכילת המין השחור דווקא הוא טעמו הערב, בניגוד לירוקים הכחושים, ומתוך כך שמסורת ההיתר טענה שרק השחורים מותרים, הסיק רבינו שהמסורת מעורפלת היא.

"...עוד אודיע אופן ברייתו של מין זה ומינה תדע כי אין להיתרם. הנה תחילת בוא מין ארבה זה לעיר בא בב' מינים שונים בסימנים, אלא שמין אחד כריסו ירוק וכחוש וא' כריסו נוטה קצת לשחור והוא עב קצת. ואומרים שהעב הוא נקבה והכחוש הוא זכר. ובני אדם אין אוכלין אלא העב ולא הכחוש ואומרים שטעם שאין אוכלי' אותם אינו מצד חשש איסור אלא מצד דלא חזי ליה לאינשי. ובבואי לעיר המהוללה עיר פאס יע"א אמר לי רב העיר שקבל מחד בדרא שאף לאותם שנהגו היתר באותם מין הארבה, לא באו לכלל היתר אותו מין הירוק הנז'. ועל פי הדברים אני מכריח לומר שאין לסמוך על המנהג ההוא כלל כיון שהירוקים הם זכרים והמין הנאכל כולם נקבות שלהם וזה דבר פשוט וברור... וא"כ איך יהיה הדין להיתר במין א' הנקבות ולאסור הזכרים שלהם, אלא ודאי שלהיות שמין הירוק לא חזי לאכילה לא פשוט ידיהם בו לאכול איסור כי אין בו טעם וכמו שכתבת...".

המשך בשבוע הבא

פניני אור החיים

יום ראשון - החיים האמיתיים

ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום: (דברים ד ד)

ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום.

ניתן לקרוא את הפסוק בשתי צורות.

ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים, כמו שמוצאים אנו בבמה פסוקים ותפילות שה' נקרא חיים, למענך אלוהים חיים.

ונתן לקרוא כפי שאנו רגילים **חיים כולכם היום.**

אומר האור החיים הקדוש: שני הפירושים נכונים.

בכוונה נכתב הפסוק באופן שניתן לשייך את המילה **חיים** למעלה ולמטה, לתחילת הפסוק ולסופו, להורות ולהזכיר לנו שהחיים הנמשכים מה' אלו החיים האמיתיים.

יכול אדם ללכת, לאכול ולשתות ולעשות ביוגנס, אבל אם הוא לא מתנהג כשורה, עליו אומרים חז"ל **רשעים בחייהם נקראים מתים.**

על ידי **ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים,** נחיים **חיים כולכם היום.**

יום שני - תשובה שלמה

ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך: (דברים ד כט)

מה מביא אדם לעשות תשובה?

יש אדם ויש אדם.

יש אחד שמתעורר מעצמו לשוב בתשובה. הוא מתבונן על חובתו כלפי בוראו, מכופף את יצרו ושב בתשובה. ויש אדם שבעקבות קשיים ומצוקות שעוברים עליו, הוא רואה שאין לו ברירה, לבו צועק אל ה' והוא שב בתשובה.

בפרשת התשובה המובאת בפרשת השבוע, מוצאים אנו שני פסוקים כמעט זהים.

ובקשתם משם את ה' אלוהיך ומצאת, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.

בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלוהיך ושמעת בקולו.

בפסוק הראשון התשובה נעשית **בכל לבבך ובכל נפשך**, ובפסוק השני התשובה היא באופן של **בצר לך**.

מבאר האור החיים הקדוש לדרכו: אלו הם שתי דרגות התשובה האמורות.

בפסוק הראשון, מעצמו התעורר האיש ובא באהבתו לאלוקיו. אדם שזוכה לדרגת תשובה שכזו, **ומצאת**, זו תשובה ראיה ומושלמת. אפילו אם יש בידו עוונות

חלילה, פטור הוא מהיסורים, אין כאן **בצר לך**, שהרי תשובתו היא **בכל לבבך ובכל נפשך**.

השני, שב בתשובה אף הוא, אך אצלו הייתה תוספת של **בצר לך**, אצלו הצטרפו היסורים לכפרת העוון.

זה השלים את תשובתו על ידי יסורים הממריקים עוונותיו של אדם, וזה הייתה תשובתו שלמה ללא יסורים על ידי **בכל לבבך ובכל נפשך**.

והחזירנו בתשובה שלמה לפניך.

יום שלישי - תשובה בכל יום

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד: (דברים ד לט)

מתי הזמן הראוי לחזור בתשובה? בערב ראש השנה? אולי בערב שבת או בערב ראש חודש. אולי ביום ההולדת.

ידועים דברי הוזהר הקדוש על 'מארי חושבנא' - בעלי החשבון, אלו שעושים תשובה אחרי כל יום. בכל לילה הוא מחשב מה עשה היום, מתחרט על הדברים הלא טובים שעשה, ומקבל על עצמו להתחזק עוד יותר.

רמז נאה לדרגה המיוחדת הזאת, מוצא האור החיים הקדוש בפרשת השבוע.

וידעת היום והשבת אל לבבך.

מה הכוונה **חיים**? על איזה יום מדובר.

אומר האור החיים הקדוש: היום הזה! כל יום יום.

אדם שדוחה את התשובה לזמן רב, עלול להתרגל למעשים רעים מבלי לשים לב שנכשל חלילה. גם בבואו לעשות תשובה, אינו זוכר על מה עליו להתוודות. לכן הדרך הטובה היא לשוב בתשובה בכל יום. כך לא ישתרשו הרעות בלב האדם ובודאי שלא יגדיל חלילה את עוונותיו.

וידעת היום - והשבות!

יום רביעי - זכות השבת

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד: (דברים ד לט)

יצרו של אדם ותחבולותיו.

אומר היצר לאדם, איך תוכל לקיים את התורה כולה, והלא כה גדולה היא התורה.

ולאדם שנכשל בעבירות, בא היצר בטענה ניצחת עוד יותר. איך תצליח לחזור בתשובה על כל עוונותיך? האם יש לך סיכוי בכלל?

המשך בעמוד ג'



ספיר ויהלום פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

אחד יחיד בלי פשרות

במהלך הדורות קמו מהרסים ומחריבים מבית ומחוץ, אשר ביקשו לנתץ את חומת דת ישראל ולקעקע את יסודות האמונה ושלימות התורה הקדושה בדרכים שונות.

אחת הדרכים הנלעגות יותר היתה דרך הפשרה.

'פשרה' הם קראו לזה. כביכול ניתן להתפשר עם הקב"ה, עם התורה הקדושה, לוותר על חלק מתורה המצוות ולהותיר את חלקם. ניסיון נואל זה, נלעג ככל שיהיה, גבה מחיר כבד ונגס נתחים מעם ישראל תוך שהוא מותיר בלב אומנתו פצעים שותתים.

הגאון רבי **יעקב אורנשטיין** זצ"ל, מחבר הספר **'ישועות יעקב'**, ורבה של העיר לבוב (בשפה היהודית - למבערג), היה ידוע כמי שלחם כנגד המעשים של המשכילים שבעירו ובכל הסביבה הקרובה לו. הוא היה לוחם את מלחמת הדת ולא פחד מלהדיח מתפקידו את אחד מראשי המשכילים שהיה סוכן ונאמן במסחר בשר כשר, עד שנאלץ אותו משכיל לעזוב את לבוב ולנסוע לעיר טארנופול, שם קיבלו אותו כרב אצל קהילת המשכילים.

אחד המשכילים, שהיה גביר ותקיף בעירו, ערך כתב תביעה לבית המשפט, נגד הישועות יעקב הרב של לבוב, על כל מעשיו והחרמות שהיה מחזיקם את המשכילים, אבל הישועות יעקב שלא חשש ולא נרתע מכלום, לא זו אחורה ולא התפשר אף לא על קוצו של יוד במלחמתו על קדשי ישראל.

וכשנוכח לראות שלא שייך להלחם באותו גדול וקדוש בישראל, הגיע אותו אחד לקהילת לבוב ונכנס אל הישועות יעקב, ואמר לו: רבי, הנה אנחנו עומדים מערכה מול מערכה על שדה קרב, ועד מתי תאכל חרב, לכן באתי כעת לבקש מכבודו שנבא לעמק השווה ונסתדר שלא יהיו מלחמות בין היהודים.

כששמע הישועות יעקב את הדברים האלה, נעמד על רגליו, וקרא בקול גדול ואמר: וכי בעניין **'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד'** שייך לעשות פשרות?

בדומה לזה השיב גם **מרן ה'חפץ חיים** זצ"ל לאחד שהופיע לפניו, ביקש להתקרב לתורה ומצוות אך העדיף כי יקלו מעליו, יתגמשו אתו, והפציר כי יתיר לו החפץ חיים להותיר 'רק את מפעלו' פתוח בשבת קודש חלילה.

'בני' נענה החפץ חיים, 'אם היתה השבת שלי - אין ספק שהייתי מתחשב בך. אולם השבת אינני שלי ולא של אבותיי, אלא של בורא כל העולמים ונותן התורה. הוא אשר ציוונו לשמור את השבת, והוא יתברך אשר שלל כל אפשרות לפשרה.'

ובענין זה מפליא לספר גם את שאירע אצל הרה"ק ר' **יהושע מבעלזא** זיע"א, אשר קידש מלחמת חורמה בתנועת ההשכלה וראשיה ואף הקים לשם כך את חברת 'מחזיקי הדת' שחרטה על דגלה את המאבק העיקש.

לבית הרבי הגיע פעם אחד מראשי מחריבי

הדת בדורו - דוקטור ביק שר"י. הלה, אשר נכח לראות עד היכן מגיע כוחו של הרבי הקדוש, בא ובפיו הצעה.

'למה לנו להילחם?' הציע בטון מתקתק וצבוע, 'הלא אם כל אחד מאיתנו יותר מעט על עקרונותיו ויבוא לקראת זולתו - נוכל להגיע לעמק השווה. הרי תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם...'

'אכן אוכל להתפשר' הפתיע הרבי, והציע כי החל מהיום - במקום לשים שלש חתיכות עץ בשריפת הציפורניים כמנהג בעלזא מקדמא דנא, ישימו שתי חתיכות...

אך תיכף ומיד קם הרבי והכריז נחרצות: **'לא ולא, גם על זה לא אתפשר! להתפשר אסור, אפילו על קוצו של יו!'**

בפרשת השבוע אנו קוראים את הפסוק המייצג את יסוד האמונה ודת ישראל, אותו פסוק נורא שזעקו מיליוני יהודים אשר נטבחו על קידוש שם שמים בכל הדורות (ו. ד): **'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד'**.

אנו אומרים זאת מדי יום, ולא פעם אחת, מטמיעים עמוק בתוככי לבנו את האמונה השלימה באחדותו יתברך. אלא שיש לתת את הדעת לרובד נוסף ועמוק במיוחד אותו מאיר רבינו **'האור החיים' הקדוש** זיע"א בפירושו לפסוק.

רבינו עומד על דיוק לשון הכתוב שכפל ואמר **'ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד'**, ואלו דבריו: "טעם כפל 'ה' ב' פעמים, ולא הספיק לומר על זה הדרך 'ה' אלהינו אחד', נתכון לשתי הדרגות שיש לה' - האחד שהוא אלקינו, והשני שהוא אחד.

"והכוונה בזה, כי אנו מקבלין אלקותו יתברך עלינו למה שממנו, הגם שאילו היה במציאות שהיו אלהות הרבה, אין אנו בוחרים אלא בשם זה הו"ה הוא אלקינו, ובזה נכלל כמה פרטים, א' אהבת הטוב, אהבת המועיל, אהבת הערב, ועוד לו שהוא אחד ואין זולתו אלוך בעולם, וטעם זה גם כן יספיק להתחייב להשתעבד לו ולמצוותיו, הגם שהיה במציאות שלא היו הטעמים שמצדם בחרנוהו לאלוק'".

אילו היינו מקבלים את הקב"ה עלינו רק משום שהוא טוב, ערב ומועיל, שמא עוד ניתן היה למצוא פתח לפשרה ומקום לווייתור כזה או אחר. אולי היה בידינו להקל מעט בתחום זה, לקצץ בנושא אחר, לבחור היכן להחמיר ואיפה שייך לבטל או לוותר.

אולם זאת מלמד אותנו פסוק יסודי זה, אין אלקים מלבדו, וממילא אין רצון ואין בחירה מלבד הבחירה בתורתו ובמצוותיו. נקודת המוצא הפשוטה והיסודית היא כי אין עוד מלבדו, אין בלתו ואין זולת תורתו הקדושה, וכל מקום להתחכם ולהתפשר הרי הוא נלעג ומזעזע באותה מידה.

שלא יסבלו דבריו פירוש בלתי הגון נאמר בתחילת הפרשה (דברים ג כג): **'וְאַתְּחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר, וּפִירַשׁ רַבִּינוּ ה'אֹר הַחַיִּים' הקדוש** זיע"א: עוד נתכוון לדייק ארבעה

תנאים הצריכין לקבלת תפילה: אחד - שיתפלל כעני הדופק על הפתח כדרך אומרו (משלי יח כג) 'תחנונים ידבר רש', ב' - שיבקש ממקור הרחמים, ג' - זמן התפילה, כדרך אומרו (תהלים סט ד) 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון', ד' שתהיה תפילתו מפורשת, ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון, וכמעשה שהובא במדרש (אסתר רבה ז כד) בההוא גוי וישראל וכו', וילדה בהמתו של גוי, ואנס ישראל להרכיבו על כתפו וכו'. ע"כ.

ומסיים רבינו **'האור החיים'** הקדוש: **והוא מה שנתכוון משה במאמרו כאן, 'ואתחנן', לשון תחנונים, זה כנגד תנאי ראשון. 'אל ה', שבקש ממקור הרחמים כי שם הו"ה הוא של מידת הרחמים, וזה כנגד תנאי שני, 'בעת ההיא', פירוש, בעת הידועה שהיא מסוגלת לקבל התפלה, שהיא עת רצון, וקרא לו משה 'עת ידוע' כי מי יודע אימתי הוא עת הרצון כמשה. ואפשר שזה היה בעת אשר אמר לו ה' (דברים ג כד) 'החל רש ארץ סיחון ועוג', וזה מכוון לדברי רבותינו ז"ל שאמרו שלאחר שכבש ארץ סיחון ועוג וכו', נעשה עת רצון, וסבר שתתקבל גם תפילתו באותה עת, וזה מכוון כנגד תנאי שלישי שצריך להתפלל בעת רצון. ועוד אמר: 'לאמר', פירוש, שמשם פירש בתפילתו את אמריו כמצטרך שלא יסבלו דבריו דבר בלתי הגון, וזה מרמז כנגד תנאי רביעי.**

סיפר הרה"ג רבי **משה מאנדל** רב דקהל בית מרדכי פלעטבוש (שמחים לשמור): בשנת תשנ"ט עמדתי לנסוע לארץ ישראל כדי להשתתף בחתונתו של קרוב משפחה שהתקיימה בתאריך ט"ו מנחם אב. בגלל סיבות שונות הרגשתי עצמי חייב להשתתף בחתונה זו למרות קושי הנסיעה, ועשיתי את כל ההכנות לצאת לדרך. תוך כדי ההכנות לנסיעה עלה בדעתי רעיון לנסוע דרך עיר בודאפעסט ולעלות על קברי אבות שם, כי באותם ימים בדיוק יחול היארצייט של זקני הגדול הרב הגה"צ ר' יעקב צבי מאנדל זצ"ל, המפורסם יותר בשמו ר' קאפל הערש, שכינה כרבה הראשון של הקהילה האורטודוקסית בבודאפעסט הנקראת בשם 'קהל יראים', אחר ההתפלגות מן הקהילה הכללית שהיתה כולה רפורמית, והוא היה מייסד הקהילה האורטודוקסית בעיר בודאפעסט. אחר הסתלקותו של זקני זצ"ל מילא את מקומו ברבנות קהילה מפוארת זו הרב הגה"צ ר' חיים סופר זצ"ל בעל המחבר ספר 'מחנה חיים' ועוד ספרים, ולאחריו הרב הגה"צ ר' קאפל רייך זצ"ל.

לפי תכנון תאריך נסיעתי חשבתי שאני יכול להיות בדיוק ביום היארצייט, ו' באב, בעיר בודאפעסט על כן החלטתי לנסוע לארץ הקודש דרך בודאפעסט, כך אזכה להתפלל על ציונו של זקני, כמו גם לפקוד את קבריהם של קרובי משפחה נוספים שלי מן הדורות הקודמים הטמונים בהונגריה וברומניה. יצאתי מארצות הברית ביום ראשון, ה' מנחם אב, והגעתי לעיר בודאפעסט למחרת ביום שני, ו' לחודש, הוא יום היארצייט, שכרתי מכונית ונסעתי לקברו של זקני זצ"ל.

אומר האור החיים הקדוש, תשובות לשתי הטענות כתוב בפסוק.

'וידעת היום - והשבות אל לבבך'.

שבת נקראת 'היום', וכעין מה שכתוב בפסוק 'כי שבת היום לה'.

על שבת קודש אומרים חז"ל 'שקולה שבת כנגד כל התורה כולה'. אדם ששומר שבת כאילו קיים את כל התורה.

באמצעות השבת יוכל האדם לקיים את כל המצוות, ובאמצעות השבת יוכל גם לתקן את כל אשר עיוות.

על ידי 'וידעת היום' תוכל להגיע ל**השבת אל לבבך**. ובוה נסתתמו טענות היצר.

לקראת שבת לכו ונלכה.

יום חמישי - אהבת ה'

ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: (דברים ו)

משל לאדם מסכן ואומלל.

ילדים לא היו לו. פרנסה גם לא הייתה לו, עני ואביו היה האיש. ובנוסף, נפל האיש למשכב, ובא עד שערי מוות.

ואז הגיע אליו נביא ואמר לו בדבר ה', דע לך שאתה עומד להבריא ולשוב לאיתנך! עודו משתומם מהבשורה, והנביא מוסיף ואומר לו בדבר ה', וגם יהיו לך ילדים! ותתעשר עושר רב!

והבריא האיש ועד מהרה נפקד בילדים, והאירה לו ההצלחה פנים והתעשר עושר רב.

האם שייך לתאר את הרגשותו ושמחתו והודייתו לה' על כל הטובות והנפלאות. אין דרך לבטא זאת בכלל.

אומר האור החיים הקדוש: **כך צריכה להיות אהבתו לה'.**

ומרומז הדבר בפסוק **'ואהבת את ה' אלוהיך, בכל לבבך, ובכל נפשך, ובכל מאורך'.**

הילדים הם ממלאים את לב האדם - **בכל לבבך'.**

ובשובו לאיתנו אחרי שהגיע עד שערי מוות - **'בכל נפשך'.**

והעושר שהתעשר - **'ובכל מאורך'.**

כך צריך לאהוב את ה'.

יום שישי - הדרך להגיע לאהבת ה'

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: (דברים ו)

יכול אדם להכריח את עצמו לקיים מצוות, גם אם קשה לו.

לקנות לולב, לאכול מצה, לתת צדקה. יש חשק - יעשה עם חשק, אין חשק - יעשה בלי חשק.

אך האם שייך לצוות על האדם לאהוב? אהבה היא לא סוג של מעשה שאפשר להכריח. אהבה היא דבר פנימי שבאה מתוך הלב, ואין גרום לעצמו להגיע לאהבת ה'.

אומר האור החיים הקדוש במתק לשונו: לזה באה העצה מקל-ל יועץ, ואמר **'והיו הדברים האלה וגו' על לבבך'.**

זו העצה. שים את הדברים על לבך תמיד.

אדם שלא יתבונן ולא יחשוב, אין יגיע לאהבת ה'.

יש באדם כח להכניס אהבת ה' בלבו ולהלהיב את עצמו באהבת ה', עד לדרגות הנשגבות של אהבת ה'. רק שיהיו הדברים על לבו.

כאשר המצב יהיה בבחינת **'והיו הדברים האלה על לבבך'**, יוולד בו חשק רוחני וירוח לבו לאהבת ה'.

'ודבר זה הוא דבר שהטעמו יידע מהותו, וערבה לו טעימתו'.

לאחר מספר ימים, אחרי מסע על קברי צדיקים וקברי משפחתי, נסעתי לארץ ישראל, נשארתי בארץ ישראל עד אחרי שבת שבע ברכות. ביום ראשון אחרי זה, כלומר שבועיים אחרי שיצאתי לדרכי דרך הונגריה, לאחר ביקורי על קברו של זקני הגדול, נסעתי הביתה לארצות הברית, כאשר הגעתי הביתה בשעה טובה ומוצלחת, ביום ב' בבוקר כ' אב ורציתי ליטול את ידי, ראיתי והנה היד השמאלית נפוחה עם בועות של הכוויה בדיוק כפי שהיתה שבועיים קודם לכן ליד הציון של זקני הגדול בעיר בודאפעסט. נבהלתי כדבעי, כי לא יכולתי להיזכר אם שוב נגעתי באיזה פח חם שעורר את הכוויה מחדש והפלא הגדול היה שהנפחות של הכוויה היתה בדיוק באותו מקום ממש שהיתה לפני שבועיים בעיר בודאפעסט.

לאחר מחשבה מרובה הגעתי למסקנה שלא נגעתי בשום דבר חם. פתאום תקפה אותי התרגשות עצומה. הבנתי מיד מה קרה. פשוט בשעה שהתפללתי על ציונו של זקני הגדול **צ"ל** הרי בקשתי רפואה משום שאני נמצא בדרכים הרחק מביתי, ותפילתי אכן התקבלה, כל זמן שהייתי בדרכים נעלמה הכוויה כלל היתה, אולם עכשיו שכבר שבתי לביתי חזרה אלי הכוויה, אם כי ב"ה בלי כאבים כי הסכלתי ולא ביקשתי רפואה שלימה סתם אלא רפואה משום שאני בדרך ותפילת מחצה זו עשתה ופעלה במקרה זה את כל המחצה.

כיון שראיתי שהיד רק נפוחה אבל בלי יסורים החלטתי לא להשתמש בשום רפואות ותרופות ואחר ג' או ד' ימים התרפאה היד ב"ה לגמרי.

בשנת תשס"ג נסעתי ליום הירצייט להשתטח על קבר זקני הרב הגה"צ ר' **קאפל הערש** **צ"ל** בעיר בודאפעסט. ובשבת קודש הייתי במלון בבודאפעסט במקום ששהו היהודים החרדים, מלון מיוחד שמכשירים לקיץ. מנהל המלון ביקשני לומר תורה בסעודה שלישית. סירבתי היות ואין לי כאן ספרים בדרך ולכן איני יכול לומר תורה. אבל הוא בשלו והפציר בי ואמרתי לו: בל"ג אשתדל הלכתי לחדר במלון המשמש כבית כנסת וחיפשי ספרים. והגיע לידי חומש עם פירוש אור החיים הקדוש, וחשבתי לעצמי אלמד קטע באור החיים הקדוש ואומר תורה זו בסעודה שלישית.

היה אז פרשת ואתחנן ולמדתי בתחילת הפרשה. בזמן סעודה שלישית כיבדוני לומר תורה אמרתי את האמת שלא היו אתי ספרים והגיע לידי חומש עם פירוש 'אור החיים' הקדוש, וזה ממש השגחה פרטית, שכך כותב האור החיים הקדוש זיע"א שאחד מארבעה התנאים בתפילה, **שתהיה תפילתו מפורשת, ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון.**

הוספתי ואמרתי, היות שהאור החיים הקדוש אומר בשם המדרש שיש לפרש את הבקשה שמבקשים, הרי שבדידי הוזה עובדא כאן בבודאפעסט לפני ארבע שנים, ליד קבר של זקני הגדול הרב הגה"צ ר' **קאפל הערש** מאנדל **צ"ל** אב"ד קהל יראים בודאפעסט שהירצייט שלו חל השבוע, וזה הסיבה שאני נמצא פה שבאתי להשתטח על קברו ביום הירצייט, וסיפורי להם הסיפור של כוויית היד שלי שנכתב לעיל באריכות.

(מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

המצבה על הקבר חודשה כמה שנים לפני כן על ידי קרובי משפחה. חצי שנה לפני נסיעתי הגיע לביתי אחד מקרובי שביקר בבית העלמין בבודאפעסט והביא לי תמונות מן הציון. שמתי לב שקופסת הפח שהונחה שם להדלקת הנרות על הקבר נעלמה, כלומר, מישהו חמד אותה. החלטתי באותה שעה שכאשר א"ה אסע פעם להונגריה אקנה קופסה חדשה, כמו כן אקנה דבק מיוחד כדי להדביק קופסה זו למצבה, כך שיהיה קשה להוריד אותה, וכן עשיתי. לפני נסיעתי קניתי פח המיוחד לנרות עם דבק, ואכן כשהגעתי בז' מנחם אב לקבר של זקני הדבקתי את הפח היטב למצבה, הדלקתי מספר נרות והכנסתי אותם אל תוך הקופסה, מתוך הרגשת סיפוק שתיקנתי את המעוות. כך עמדתי שם ליד הציון הקדוש והתחלתי באמירת תהלים.

סיימתי את אמירת התהלים בצירוף התפילות המקובלות. התכוונתי לעזוב את המקום. והחלטתי לבדוק האם קופסת הנרות דבוקה היטב למצבה. באותו רגע שכחתי שבפנים דולקים נרות. בלא לחשוב על כך אחזתי בידי השמאלית את הקופסה ונסיתי לראות אם אפשר לטלטלה ולקרוע אותה מן המצבה. הפח היה חם מאד וידי נכוותה קשה. הכאב היה עצום. ידי התנפחה מיד והיו עליה סימנים של כוויות. אי אפשר לתאר את גודל היסורים. מיד קראתי בקול רם: זקני הקדוש, רבי יעקב צבי ב"ר שמשון, הלא אתה יודע שאת קופסת הנרות הזאת לא הבאתי לכאן ולא הדבקתי אותה לכבודי כי אם לכבודך. הבאתי אותה למען יוכלו אלו הבאים לפקוד את קברך להדליק נרות לעילוי נשמתך, ועתה אני בדרכים בארץ זרה ועלי לנסוע הלאה לרומניה למספר ימים לבקר בכמה מקומות, לאחר מכן אני צריך לנסוע לארץ ישראל, אני מבקש ממך זקני הקדוש שתפעול בתפילותיך בשמים שתהיה לי רפואה. כך אמרתי בקול רם בלשון אידיש.

הלכתי לקחת מים לשפוף על ידי כדי לצנן במעט את היד שנכוותה והתנפחה. בלבי חשבתי: יהיה מה שיהיה, אני ממשיך תיכף ומיד לנסוע לרומניה. בכל כוחי ניסיתי להסיח את דעתי מן היד הכואבת. עטפתי אותה במטפחת ומיד יצאתי לדרך, וכשהתחלתי לנסוע נעלמו היסורים. לאחר נסיעה של שעה בערך נזכרתי בידי שנכוותה, והחלטתי לראות מה מצבה של היד. הסרתי את המטפחת מידי השמאלית ולא ראיתי שום סימן של כוויה כלשהי. מעשה פלא. הייתי כל כך נרגש מכל המעשה עד שהיה נראה לי שטעיתי. בוודאי היתה זו ידי הימנית שנכוותה, התבוננתי גם בידי הימנית והנה גם היא כידו של כל אדם. הסתכלתי שוב בידי השמאלית ולא הבחנתי בשום הבדל בין שתי כפות היד, שום סימן, כאילו לא היו דברים מעולם. עדיין לא הבנתי שהנה תפילתי התקבלה וזכיתי לרפואה שלימה. חשבתי לעצמי שטרדת הדרך ומוחי העייף הן הסיבות שאינני מבחין בסימני הכוויה על ידי. כאשר הגעתי בערב למלון בעיר קלויזנבורג רומניה נחתי מעט והתבוננתי עוד פעם היטב ביד השמאל, שוב הסתכלתי על ידי ימיני, והנה שני הידים שוות לטובה, לא חלמתי חלום, היד בריאה לגמרי. תפלתו של הסבא התקבלה.

מתיבתא אור החיים

כתב רבינו (דברים ד ד): **עוד נתכוין במאמר 'הדבקים בה' אלהיכם' על דרך אומרו 'ל' (זוהר ח"ג רלח). כי העושה מצוה שורה שם הוי"ה על האבר שבו עושה המצוה, ואמרו כי מצות עשה הם רמוזים בשם הוי"ה ומצות לא תעשה רמוזים בשם אלהים, והוא אומרו כאן 'ואתם הדבקים' על ידי קיום מצות עשה ולא תעשה בב' שמות אלו שם הוי"ה ואלהים כאומר בה' אלהיכם.**

וראה בזה"ק ברעיא מהימנא: 'יקהו יסאהו על אברתו' (להלן לב יא), מאי 'על אברתו', על ההוא אבר דבר נש (ס"א דההוא נשרא), דביה מצוה הוי"ה, אתקרי אבר דשכינתא. ובגין דא 'ישראל' על אברתו, יסאהו כגון 'ישראל' פניו אליך' (כמדבר ו כו).

וכתב רבינו בפרשת אחרי (ויקרא יח ד): עוד ירצה על דרך מה שאמר התנא האלהי הרשבי"ע"ה כי רמ"ח איברי האדם ושם"ה גידיו הם כנגד מצות עשה ולא תעשה, ובעשות האדם מצוה באותו אבר שנעשית המצוה שורה בו שם הוי"ה יתברך, כי המצוה היא אותיות שם הוי"ה, חציה מגולה והוא סוד עלמא דאתגליא, וחציה מכוסה סוד עלמא דאתכסא כי אותיות מ"צ בא"ת ב"ש הם י"ה, ודבר ידוע הוא כי הקב"ה הוא שמו ושמו הוא, בסוד אומרו (זכריה יד ט) 'ה' אחד ושמו אחד'. הראת לדעת כי בעשות המצוה נעשה האדם מרכבה לשכינה ומתהלך ה' בתוכו, וזה אומרו 'ללכת בהם', וחזר ופירש מי הוא ההולך בהם, ואמר 'אני ה'', וכאילו אמר ללכת אני ה' בהם, והוא סוד 'ושכנתי בתוכם' (שמות כה ח). וכפי זה ירצה אומרו 'בהם' כפשטה, כי בעשיית המצוה נעשית ההכנה ללכת בה, וזהו סוד אומרו (ויקרא כו יב) 'והתהלכתי בתוכם', 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם'. וראה עוד בשערי קדושה למוהר"ו (פ"א שער א) ביאור הענין. (והובאו דבריו במאמר"ה להלן ח א).

וענין מה שכתב שרמ"ח מצות עשה הם כנגד איברי האדם, ראה בזה"ק פרשת תרומה (ח"ב

ספ): פקודי אורייתא כולא שייפין ואברין ברזא דלעילא וכו', דהא פקודי אורייתא כולו ברזא דאדם וכו', עיין המאמר שם. ועוד איתא בזה"ק (ח"א קע): בגין דאית בבר נש רמ"ח שייפין לקבל רמ"ח פקודין דאורייתא דאינון למעבד אתיבבו, ולקבל רמ"ח מלאכין דאתלבשת בהון שכינתא ושמא דלהון כשמא דמאריהון, ואית בבר נש שס"ה גידין ולקבלהון שס"ה פקודין דלאו אינון אתייהבו למעבד, ולקבל שס"ה יומי שתא וכו'. וכן מצינו גם בילקוט (משלי רמז תתקלז) דאיתא: א"ר אחא רמ"ח מצות עשה בתורה כנגד רמ"ח אברים שבאדם, שכל אבר ואבר צווה על האדם עשה בי מצוה שתחיה בזכותה ותאריך ימים, ושם"ה מצות לא תעשה כמנין ימות החמה, שכל יום משעה שהחמה זורחת עד שהיא שוקעת צווחת ואומרת לאדם גוזרני עליך שלא תעבור בי עבירה ואל תכריע אותי ואת כל העולם לכף חובה, הרי תרי"ג מצות. ועוד איתא בילקוט פרשת יתרו (רמז רעא): 'ואת עלית על כולנה', אבל את בסני תרי"ג מצות, רמ"ח מצות עשה כנגד אברים שבאדם, כל אבר ואבר אומר לאדם עשה בי את המצוה הזאת. ושם"ה מצות לא תעשה כנגד ימות החמה, כל יום ויום אומר לאדם בבקשה ממך אל תעשה בי את



העבירה הזאת. וראה מה שהמשיל רבינו בפרשת עקב (להלן ח א) דמיון שמירת המצוות לשמירת האברים והגידים של האדם, עיי"ש. וז"ל רבינו בפרשת משפטים (שמות כג יג): טעם אומרו 'ובכל וגו' תשמרו', ולא אמר 'וכל אשר וגו' תשמרו', יכוון לומר על דרך אומרו ז"ל כי מנין מצות עשה הם רמ"ח כנגד רמ"ח אברים של אדם, ושם"ה לא תעשה הם כנגד שס"ה גידיו. והוא מה שרמז שלא יאמר אדם אקיים כך וכך מצות ויספיקו לשמירתי, לזה אמר 'ובכל אשר וגו', פירוש, בכל המצות תהיו נשמרים, ובחסרון אחד מהם תחסר השמירה, לאותו אבר המכוון לה.

וראה עוד מה שכתב רבינו בפרשת קדושים (ויקרא יט ב): ולצד שיאמר אדם איך נכחיש המורגש שהחפץ יכירנו ויטעם טעם הדבר וכו', לזה אמר 'כי קדוש אני ה' אלהיכם', פירוש, על דרך אומרו ז"ל כי כל העושה מצוה אחת, שמו יתברך הוי"ה שורה על אבר שבו עשה המצוה, כי תיבת המצוה בו רמזו שם, מ"צ בא"ת ב"ש י"ה, ואותיות ו"ה הרי הוי"ה. וכבר כתבתי במקומות אחרים טעם שחצי השם בא"ת ב"ש וחצי נגלה. ואם כן בעשות האדם הדבר לשם מצוה הנה שם הוי"ה שורה עליו שהוא קדוש, ובה אין דבר רע משתלשל מהמעשה, והוא אומרו 'כי קדוש אני ה' אלהיכם', דקדק לומר 'אלהיכם' לרמזו אל דביקות ה' במתקדש לעשות המעשה לשם מצוה, על דרך אומרו 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם'. ועוד בפרשה שם (כ ז) בפסוק 'והתקדשתם והייתם קדושים', וז"ל: חזר הכתוב ופירש הדבר שבו יתקדשו ואמר 'ושמרתם את חקותי', פירוש, תשמרו מצות לא תעשה, ותקיימו מצות עשה בזה 'אני מקדשכם', כי על ידי זה שם הוי"ה מתגלה עליו, ובה מתקדש, וכמו שכתוב בזה"ק כי האבר שבו עושה מצוה שורה עליו שם הוי"ה הרמז בתיבת 'מצוה'.

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או בנדרים פלוס - באר ישראל



אור הישועות מכתבי הלומדים

בית נאמן

לכבוד מערכת ובחרת בחיים

בשבת קודש פרשת כי תצא חזרתי מבית הכנסת ועלעלתי בעלון הנפלא שלכם. באחד המדורים תואר סיפור על אדם שזכה לישועה רפואית לאחר שקיבל על עצמו ללמוד את פירושי ה"אור החיים" הקדוש. הסיפור נגע ללבי. אני בחרו צעיר המשתייך לציבור הליטאי, והתחלתי לשאת ולתת בענייני שידוכים מוקדם יחסית. ברוך ה' אין בי חסרון, אך ביקשתי לזרז את העניין ולזכות לבניין עדי עד במהרה. באותו מוצאי שבת, קיבלתי על עצמי ללמוד את פירושי "אור החיים" על פרשיות כי תבוא וניצבים. בצאת השבת שוחחתי עם משפחתי, והופתעתי לשמוע שקיימים "דיבורים" בענייני שידוך. הדברים התקדמו במהירות, ובשבועיים שלאחר מכן סימתי את לימודי. בשבת נצבים סימתי, ולמחרת - כבר נפגשנו לראשונה. וכעבור זמן קצר - ב"ה, נחתם השידוך. החתונה התקיים ביום שני, י"א כסלו. חשוב לי לציין, כי עשיתי זאת בבחינת סגולה הגורמת לישועה, אך יחד עם זה התחזקתי באמונה וביטחון בה', כי כאשר אדם בוטח בקב"ה ופועל ברוחניות, החסד מסובב אותו. יהי רצון שעם ישראל יזכה לישועות רבות, ובמהרה ניפגש כולנו בבית המקדש.

בברכה,
ה. מסקוביץ

מחוברים לחיים
לשמיעת שיעורים ודרשות
חייגו: 03-617-1077

